

Izglītības un zinātnes
ministrija

**Sanāksme par Priekšlikumu – Eiropas Parlamenta un
Padomes direktīva par samērības novērtējumu
pirms jauna profesiju regulējuma pieņemšanas**

**Izglītības un zinātnes ministrijā,
2017.gada 27.februārī plkst. 16.00-17.00**

Inese Stūre

Izglītības un zinātnes ministrija, profesionālās kvalifikācijas
atzīšanas koordinatore

Izglītības un zinātnes
ministrija

No “pakalpojumu pakotnes” (EK, 10.01.2017.) reglamentēto profesiju jomu tieši skar:

1. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par profesionālo pakalpojumu regulējuma reformu ieteikumiem

Komisijas paziņojumu par regulējuma reformu ieteikumiem pavadošais dokuments ar detalizētu metodoloģijas skaidrojumu

2. Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva par samērības novērtējumu pirms jauna profesiju regulējuma pieņemšanas

Priekšlikuma - Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas par samērības novērtējumu pirms jauna profesiju regulējuma pieņemšanas ietekmes izvērtējums

Pieejami: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/20505>

Izglītības un zinātnes
ministrija

Mērķis – mazinot profesiju reglamentāciju, veicināt nodarbinātību, konkurenci

- ES vairāk kā 5500 reglamentētas profesijas;
- No kopējā ES darba spēka liela daļa ir nodarbināta reglamentētās jomās: tie ir 47 miljoni strādājošo jeb 22%;
- pastāv lielas starpvalstu atšķirības ES ietvaros;
- daļa no reglamentētām profesijām ir noteiktas ar nepietiekamu pamatojumu, *piemēram, leļļu meistari*;
- mazinot reglamentāciju, rodas potenciāls jaunām darbavietām, jo nodarbinātība varētu pieaugt par 10%, radot papildu ap 700 000 darbavietu.

Izglītības un zinātnes
ministrija

Samērības novērtējuma direktīvas mērķis – veicot *ex - ante* analīzi, uzlabot profesiju reglamentāciju

GENERAL

IMPROVE THE PROVISION OF AND ACCESS TO PROFESSIONAL SERVICES ACROSS
THE EUROPEAN UNION

PREVENT THE INTRODUCTION OF DISPROPORTIONATE
REGULATION

WHEN AMENDING EXISTING OR
INTRODUCING NEW REGULATION

SPECIFIC

Clarify and systematise criteria
for proportionality assessment

Promote transparent, objective,
comparable and comprehensive
proportionality checks

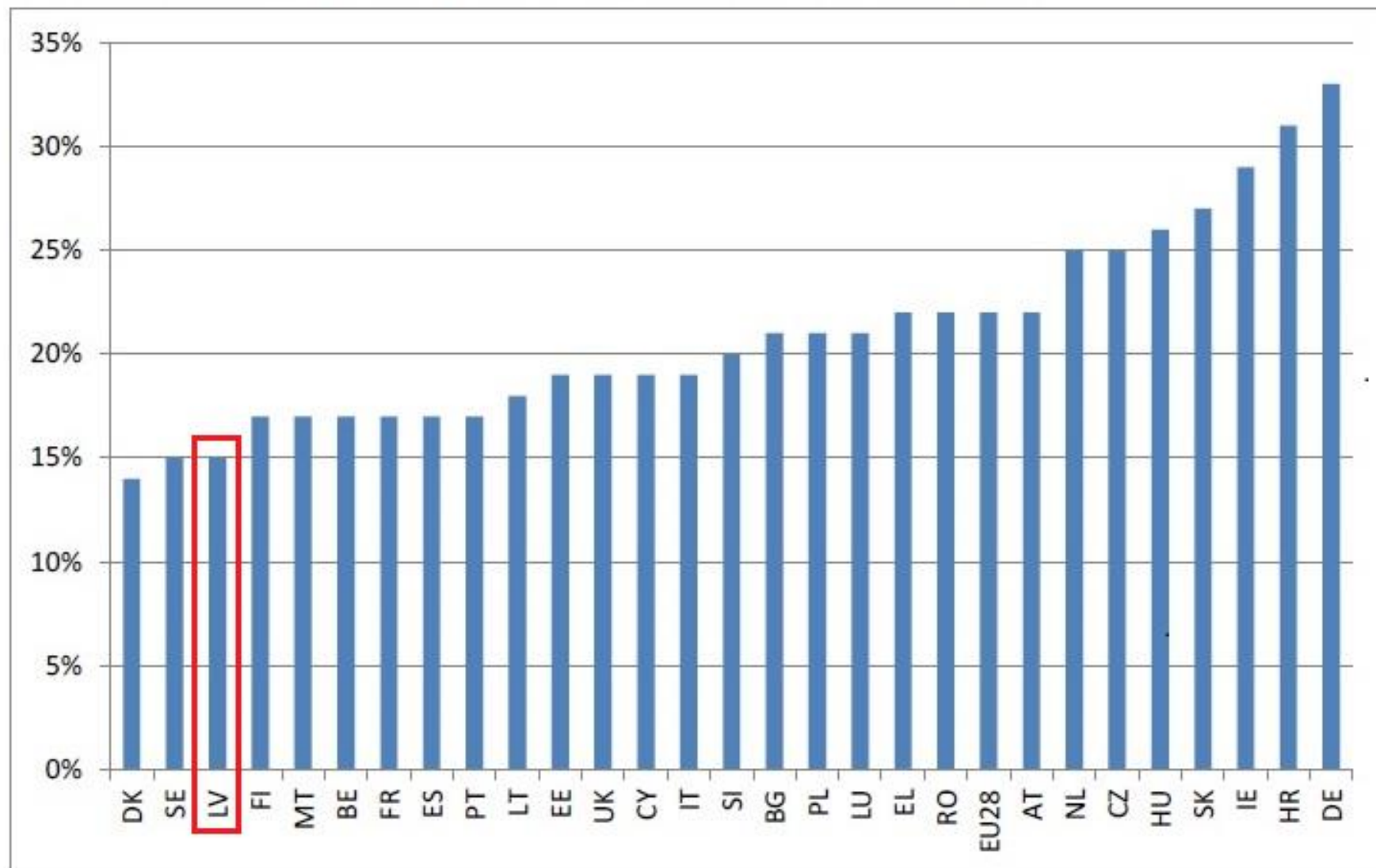
Ensure that rules are applied in an
equal manner by all MS at all
levels of regulation

Izglītības un zinātnes
ministrija

Reglamentēta darbaspēka īpatsvars kopējā nodarbinātībā

Chart 4: share of regulated professions in total labour force, 2015

TNS survey (2015).

Source:

Izglītības un zinātnes
ministrija

Samērības direktīvas priekšlikums nosaka šādus noteikumus

1. Pirms tiek noteikti jauni normatīvie akti, vai grozīti esošie, kas ierobežo pielaišanu darbam vai profesionālo darbību tajās reglamentētās profesijās, uz kurām attiecas Direktīva 2005/36/ES, ir jāizpilda vairāki noteikumi:
 - 1) Valstij ir jānovērtē paredzēto ierobežojumu samērība;
 - 2) SN ir jābūt detalizēti dokumentētam, pamatotiem ar kvalitatīviem un kvantitatīviem faktiem;
 - 3) SN ietvaros jo īpaši ir jānovērtē paredzētu ierobežojumu atbilstība sabiedrības vispārējām interesēm un ar sabiedrības interešu mērķu sasniegšanu saistīto risku būtību, t.i., ir jānovērtē vai paredzētā reglamentācija ir tiešām nepieciešama, lai novērstu kādus pierādītus riskus sabiedrības interesēm;
 - 4) SN ir jāiesaista iedzīvotāji, pakalpojumu saņēmēji, profesionālās asociācijas un citas ieinteresētās grupas.
2. SN ir jāveic regulāri atbilstoši katrai profesijai un profesionālās darbības raksturam;
3. Ik pēc pieciem gadiem EK ir jāsniedz ziņojums Eiropas Parlamentam par Samērības direktīvas piemērošanu un izpildi.

Izglītības un zinātnes
ministrija

Direktīva 2005/36/ES neattiecas uz atsevišķām reglamentētajām profesijām

Likums «Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu»:

51.pants. Ārvalstīs iegūtās profesionālās kvalifikācijas atzīšana autotransporta, dzelzceļa, jūrniecības un civilās aviācijas jomas profesijās

Autotransporta, dzelzceļa, jūrniecības un civilās aviācijas jomas profesijās, kurām kvalifikācijas prasības nosaka Saeimas apstiprinātie starptautiskie līgumi un Eiropas Savienības tiesību akti, ārvalstīs iegūto profesionālo kvalifikāciju atzīst saskaņā ar šiem līgumiem un Eiropas Savienības tiesību aktiem.

Izglītības un zinātnes
ministrija

Sabiedrības intereses

(direktīvas priekšlikuma 5.pants, 2.punkts)

- Sabiedriskā kārtība;
- Valsts drošība;
- Sabiedrības veselības mērķi;
- Sociālā nodrošinājuma sistēmas finansiālā līdzsvara saglabāšana;
- Patērētāju, pakalpojumu saņēmēju un darba ņēmēju aizsardzība;
- Atbilstīgas tiesvedības nodrošināšana;
- Tirgus darījumu taisnīgums;
- Krāpšanas apkarošana un nodokļu nemaksāšanas un izvairīšanās no nodokļu maksāšanas novēršana;
- Ceļu satiksmes drošība;
- Vides un pilsētvides aizsardzība;
- Dzīvnieku veselība;
- Intelektuālais īpašums;
- Valsts vēstures un mākslas mantojums;
- Sociālās politikas mērķu un kultūrpolitikas mērķi.

Izglītības un zinātnes
ministrija

Galvenie profesiju reglamentācijas veidi *(direktīvas priekšlikuma 3.pants, a un b punkts)*

- a) Aizsargāts profesionālais nosaukums (*protected professional title*);

- a) Rezervētas darbības (*reserved activities*).

Direktīvā 2005/36/ES ir definēts arī jēdziens:
«reglamentēta izglītība un apmācība»

Izglītības un zinātnes
ministrija

Novērtējot noteikumu nepieciešamību, jāizvērtē jo īpaši šādi aspekti *(direktīvas priekšlikuma 6.pants, 2.punkts)*

- a) Ar sabiedrības interešu mērķu sasniegšanu saistītie riski, jo īpaši riski patērētājiem, profesionāļiem, trešajām personām;
- b) noteikumu piemērotība noteiktā mērķa sasniegšanai, t.i. vai noteikumi novērš identificētos riskus;
- c) noteikumu nepieciešamība (vai citi noteikumi, piemēram, patērētāju aizsardzības normas nav pietiekamas);
- d) saikne starp reglamentētajām profesionālajām darbībām un prasībām profesionālajai kvalifikācijai;
- e) Saistība starp profesionālās darbības uzdevumu sarežģītību un noteikta līmeņa profesionālās kvalifikācijas ieguvu;

Izglītības un zinātnes
ministrija

Novērtējot noteikumu nepieciešamību, jāizvērtē jo īpaši šādi aspekti , turpinājums *(direktīvas priekšlikuma 6.pants, 2.punkts)*

- f) reglamentētās profesionālās darbības, kas atļautas tikai personām ar noteiktu kvalifikāciju;
- g) kāda ir reglamentētās profesijas autonomijas pakāpe;
- h) zinātnes un tehnoloģijas attīstība, kas var mazināt pakalpojumu saņēmēju un sniedzēju informētības asimetriju;
- i) noteikumu ekonomiskā ietekme, jo īpaši attiecībā uz konkurenci tirgū un sniegto pakalpojumu kvalitāti;
- j) iespējas izmantot mazāk ierobežojošus līdzekļus sabiedrības interešu mērķu sasniegšanai;
- k) pielaišanu profesionālai darbībai profesijā un darbošanos tajā ierobežojošo pasākumu kumulatīvā ietekme.

Izglītības un zinātnes
ministrija

Samērības vērtēšanas kritēriji *(direktīvas priekšlikuma 6.pants, 4.punkts)*

- a) Reglamentētās profesionālās darbības, kas pastāv līdz ar aizsargātu profesionālo nosakumu;
- b) Profesionālās izaugsmes prasības (piem., tālākizglītība);
- c) Nosacījumi, kas attiecas uz profesijas organizatorisko struktūru, profesionālās ētikas prasībām, pārraudzību;
- d) Obligāta dalība profesionālās organizācijās;
- e) Kvantitatīvi ierobežojumi (piem., noteikts praktizēšanas atļauju skaits);

Izglītības un zinātnes
ministrija

Samērības vērtēšanas kritēriji, turpinājums *(direktīvas priekšlikuma 6.pants, 4.punkts)*

- f) Konkrētas juridiskās formas prasības, kas attiecas uz uzņēmuma kapitāla daļu turēšanu vai vadību;
- g) Teritoriālie ierobežojumi;
- h) Prasības, kas ierobežo profesionālās darbības veikšanu profesijā partnerībā, kā arī nesavienojamības noteikumi;
- i) Prasības saistībā ar apdrošināšanas segumu;
- j) Prasības saistībā ar valodas zināšanām.

Izglītības un zinātnes
ministrija

Samērības direktīvas priekšlikuma virzība

- Augsta prioritāte Maltas prezidentūrai;
- ES Padomes Konkurētspējas un izaugsmes darba grupas (iekšējais tirgus) darba kārtībā
(izskatīts 01.02.2017., 14.02.2017., plānots 01.03.2017., 13.03.2017., 23.03.2017.)
- Dienesta ziņojumi pieejami ESVIS platformā;
- Izstrādāta sākotnējā pozīcija.
- Citu ES dalībvalstu nostāja:
 - pārsvarā atbalsta direktīvas priekšlikumu kopumā,
 - diskusijas par praktisko piemērošanu, jēdzienu skaidrošanu,
 - prasības sniegt metodoloģisku atbalstu,
 - daudzas dalībvalstis vēl turpina priekšlikuma izvērtēšanu un nav sniegušas oficiālu pozīciju.

Izglītības un zinātnes
ministrija

Situācija Latvijā

- likums «Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu»;
- likums nosaka visu jomu reglamentētās profesijas Latvijā,
 - reglamentēto profesiju specialitātes un apakšspecialitātes – Ministru kabineta 2006. gada 6. jūnija noteikumi Nr. 460 „Noteikumi par specialitāšu, apakšspecialitāšu un papildspecialitāšu sarakstu reglamentētajām profesijām”;
- Latvijā kopumā ir 69 reglamentētas profesijas, kopā ar specialitātēm – 164, no kurām 76 ir medicīnas un veselības aprūpes specialitātes, bet 60 – transporta jomā.

Izglītības un zinātnes
ministrija

Situācija Latvijā, turpinājums

Latvijā nav vērtēta reglamentēto profesionālo aktivitāšu ekonomiskā nozīme tautsaimniecībā, reglamentācijas ierobežojumu ekonomiskā ietekme.

Reglamentētās profesijas Latvijā ir šādu ministriju kompetences jomās: Aizsardzības, Ekonomikas, Finanšu, Iekšlietu, Izglītības un zinātnes, Satiksmes, Tieslietu, Veselības, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības, Zemkopības.

Ne visās reglamentētās profesijās nozaru likumos ir noteikta reglamentēto profesionālo darbību kopa, piemēram, dažās reglamentētās profesijās nav informācijas par sertificēto speciālistu skaitu.

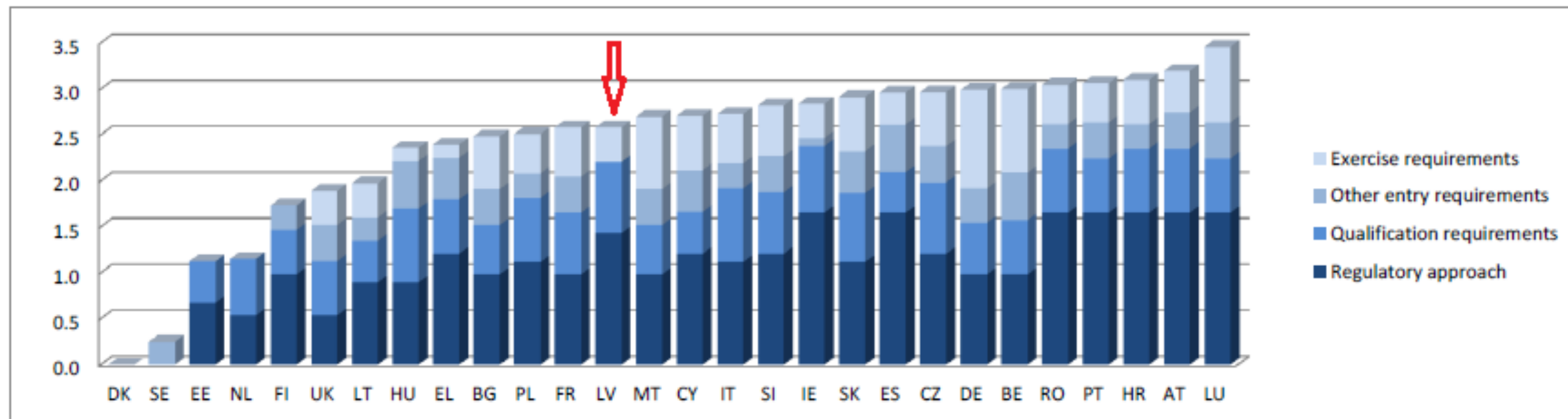
Informatīvais ziņojums "Reglamentēto profesiju nosacījumi un turpmākā rīcība reglamentēto profesiju jomas pilnveidošanai Latvijā", apstiprināts Ministru kabinetā 2016. gada 4. oktobrī (prot. Nr. 50, 32.§).

Izglītības un zinātnes
ministrija

Reglamentācijas indikatora vērtība arhitekta profesijā

Chart 2: Restrictiveness indicator: Architects

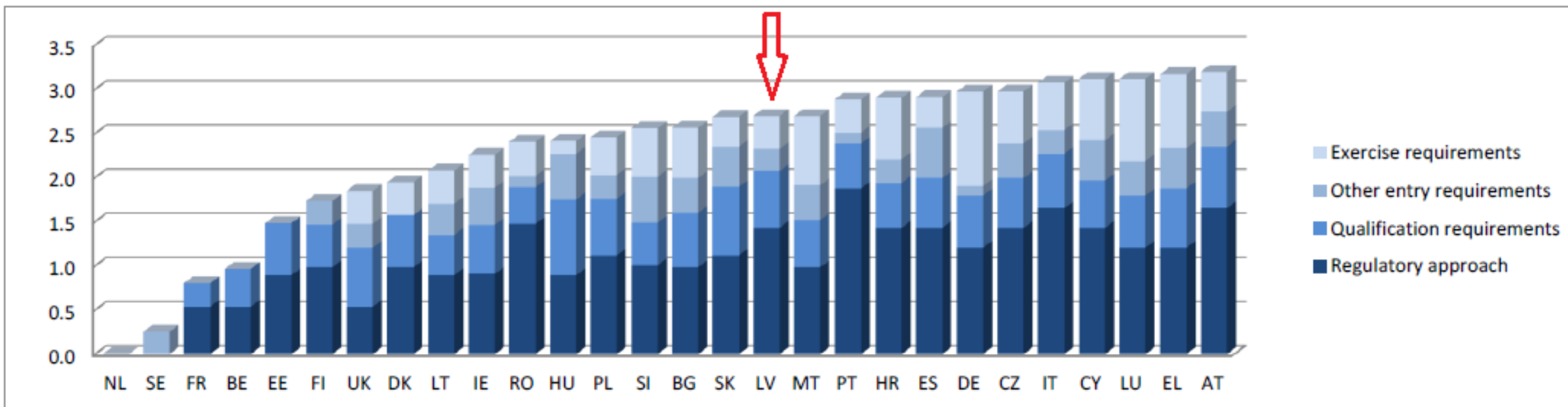
Source: European Commission, November 2016.

Izglītības un zinātnes
ministrija

Reglamentācijas indikatora vērtība būvinženiera profesijā

Chart 3: Restrictiveness indicator: Civil engineers

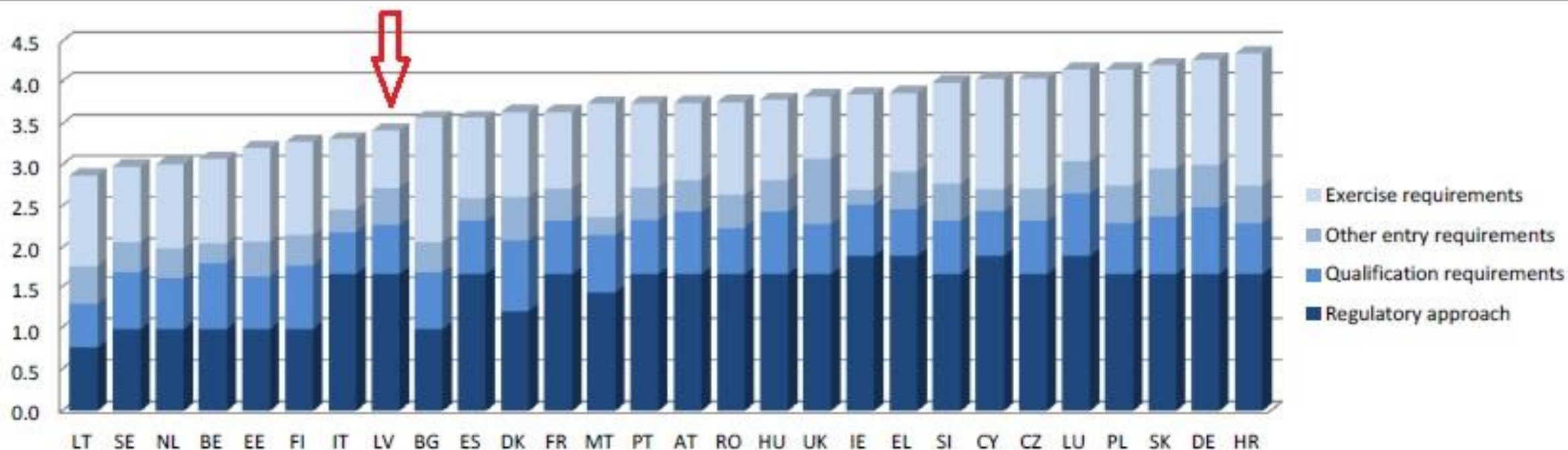

Source: European Commission, November 2016.

Izglītības un zinātnes
ministrija

Reglamentācijas indikatora vērtība jurista profesijā

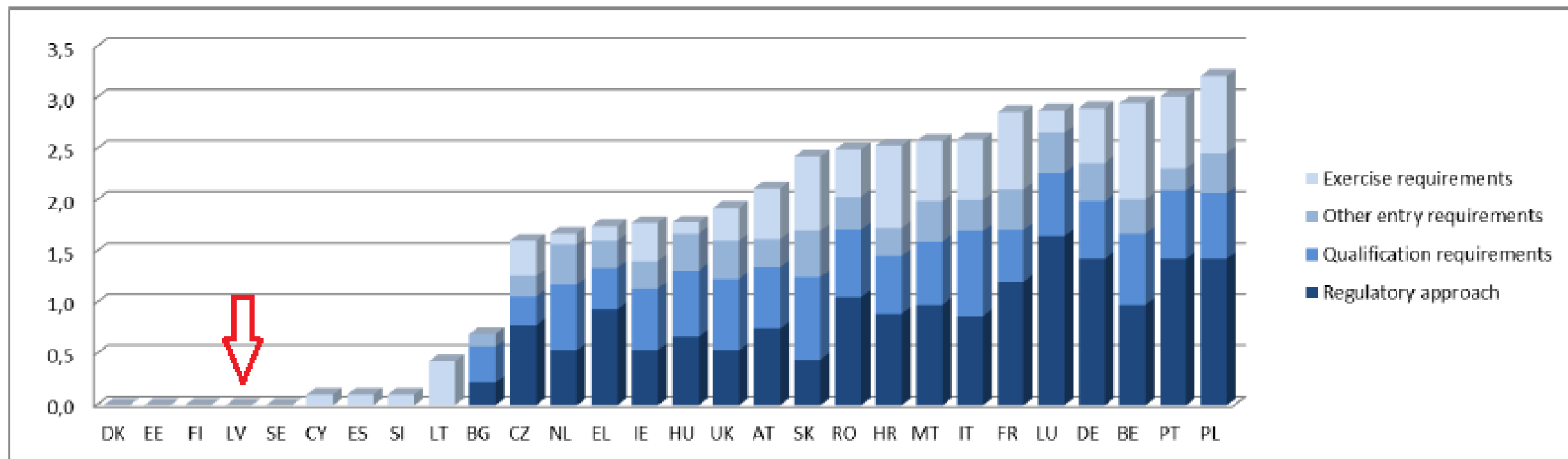
Source: European Commission, November 2016.

Izglītības un zinātnes
ministrija

Reglamentācijas indikatora vērtība grāmatveža un nodokļu konsultanta profesijās

Chart 4: Restrictiveness indicator: Accountants / tax advisers

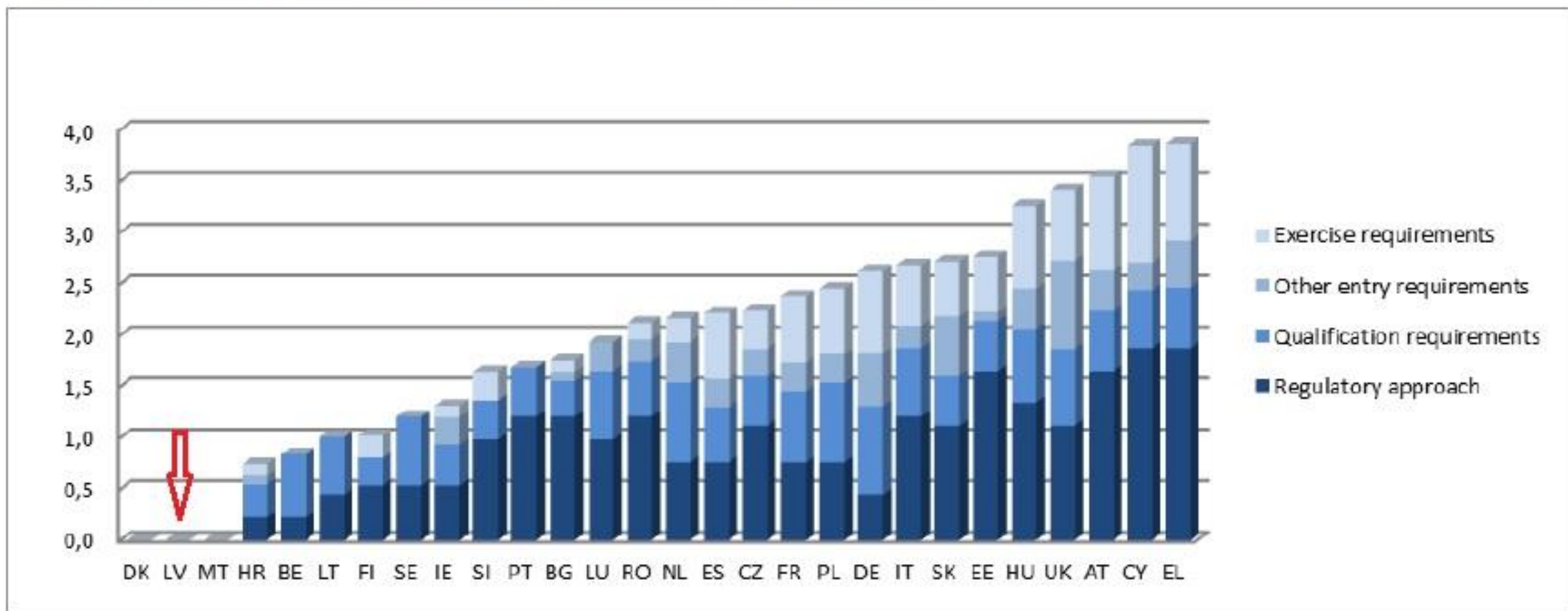
Source: European Commission, November 2016.

Izglītības un zinātnes
ministrija

Reglamentācijas indikators vērtība patentu aģenta profesijā

Chart 6: Restrictiveness indicator: Patent / trademark agents

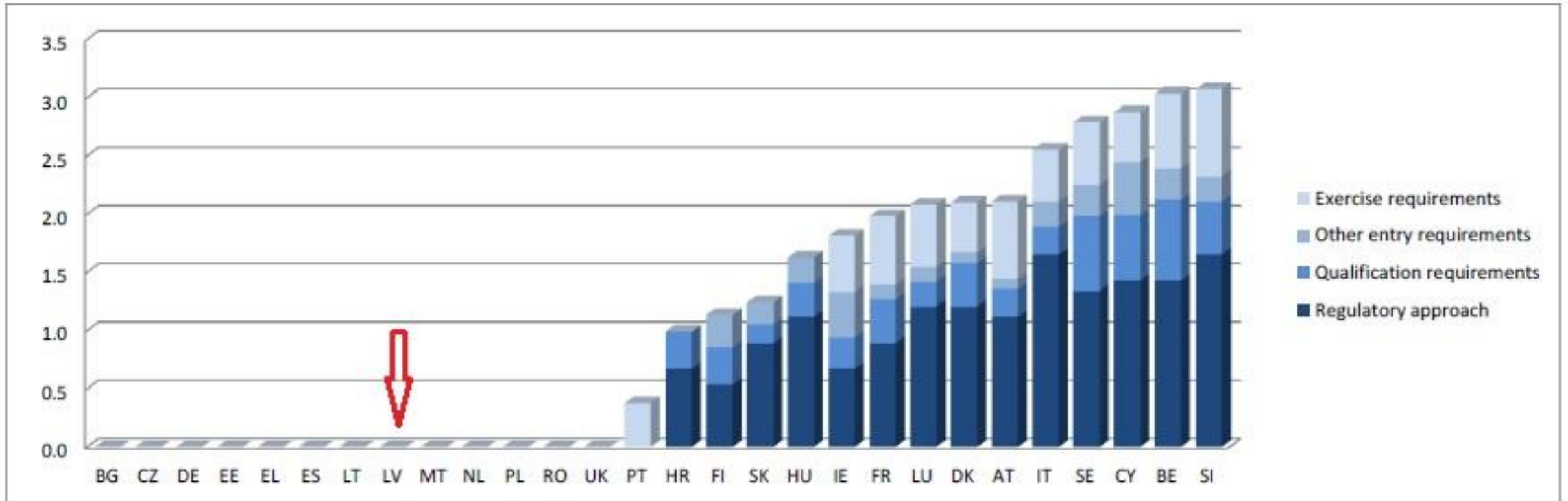
Source: European Commission, November 2016.

Izglītības un zinātnes
ministrija

Reglamentācijas indikatora vērtība nekustamo īpašumu aģenta profesijā

Chart 7: Restrictiveness indicator: Real estate agents

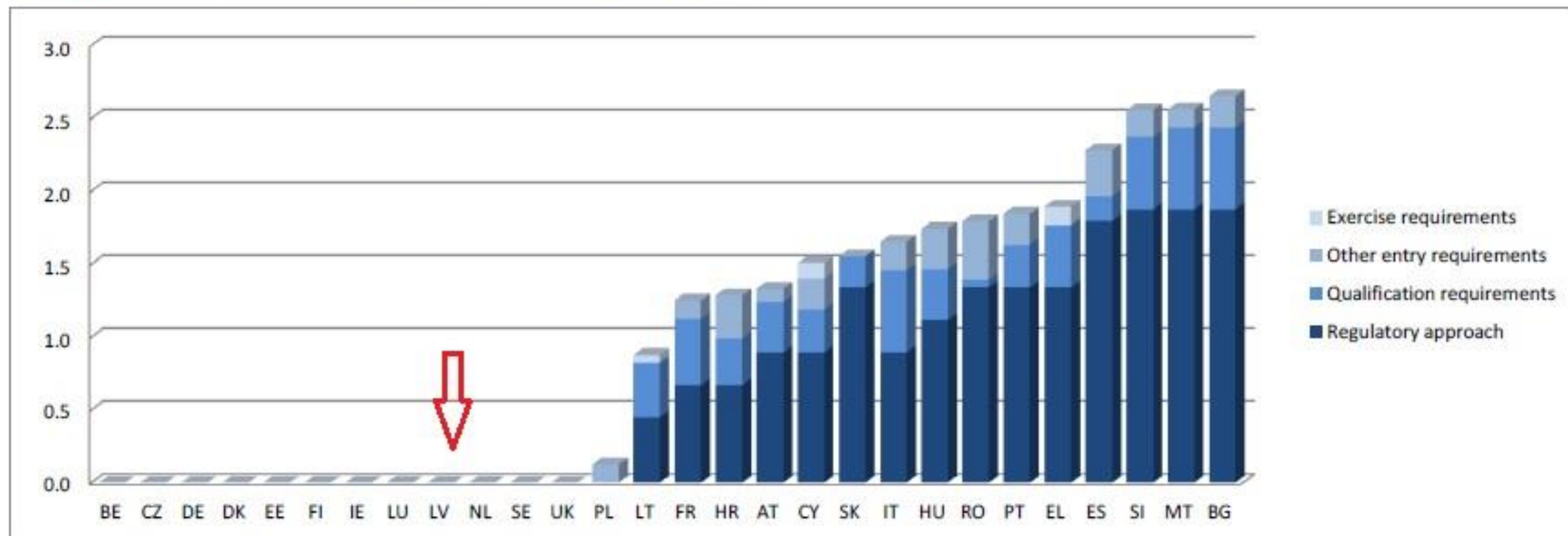
Source: European Commission, November 2016.

Izglītības un zinātnes
ministrija

Reglamentācijas indikators vērtība tūristu gida profesijā

Chart 8: Restrictiveness indicator: Tourist guides

Source: European Commission, November 2016.